

отримати ренту, визначену як бюрократичну функцію (імпульсом чого є надмірна зарегульованість економіки). Проведені дослідження довели, що з метою збереження логічної системи регулювання, влада повинна тісно співпрацювати з підприємствами та вчасно реагувати на вмотивовані вимоги суб'єктів господарювання щодо функціональності (зміни сутності) регуляцій.

Список використаних джерел і літератури:

1. Горбач М.В. Організаційно-технологічні та технічні особливості раціоналізації енергозберігаючих проектних рішень при реконструкції та новому будівництві [Текст] / М.В. Горбач // Управління розвитком складних систем. – 2014. – Вип. 20. У 2 ч. Ч. 2. – С. 21 – 27.

2. Горбач М.В. Передовий інструментарій ресурсно-бюджетного та організаційно-технічного моделювання будівельного виробництва [Текст] / М.В. Горбач // Збірник наукових праць «Шляхи підвищення ефективності будівництва в умовах формування ринкових відносин.». – Вип. 32. –К.: КНУБА, 2014. – С. 32-35.

*Дружинін Максим Андрійович, кандидат технічних наук, доцент,
Київський національний університет будівництва і архітектури*

ЗАСТОСУВАННЯ СИТУАЦІЙНОГО АНАЛІЗУ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОГРАМ РЕНОВАЦІЇ МІСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

Для оцінки фінансово-економічного стану підприємств водопровідно-каналізаційного господарства (ВКГ) та виявлення проблем використання ними ресурсного потенціалу досліджені різні за виробничими масштабами і умовами водозабезпечення підприємства ВКГ. Виявлено основні проблеми функціонування підприємств ВКГ міст Харкова, Черкас, Кіровограда, Ужгороду, Ізюму. (табл.1 та 2). Отримані дані свідчать, що для всіх підприємств, характерним є збитковість послуг; випереджаючі темпи зростання витрат на фоні значно менших темпів росту доходів за 2015-17 рр., (по водопостачанню темп росту доходу 5-31%, а витрат 21-36%); матеріальні витрати підприємств, що порівнюються, становлять 37-52% операційних витрат, в їх числі витрати на енергоносії, які досягають 75% матеріальних витрат. Підприємства

ВКГ на сьогодні є збитковими, що, в свою чергу, не дозволяє ним своєчасно модернізувати виробництво і забезпечувати споживачів в повному обсязі якісними послугами з водовідведення та водопостачання, спричиняє погіршенню технічного стану виробничих потужностей та підвищенню рівня аварійності об'єктів.

рТаблиця 1

Аналіз динаміки питомих показників надання послуг водопостачання на підприємствах ВКГ України

Підприємство	Показник	Рік дослідження		
		2015	2016	2017
КП «Харків водоканал»	Питомі витрати (грн./м3)	6,09	7,27	9,54
	Питомий дохід (грн./м3)	4,41	5,06	6,33
	Відношення ДЗ до доходу (грн./грн)	0,66	0,85	0,98
	Відношення КЗ до доходу (грн./грн)	0,23	0,30	0,36
	Співвідношення ДЗ і КЗ.	1,03	0,87	0,82
	Питома вага матеріальних витрат у собівартості послуг,%	43	44	49
	Питома вага оплати праці у собівартості послуг,%	28	26	30
КП «Черкаси водоканал»	Питомі витрати (грн./м3)	3,56	4,19	5,29
	Питомий дохід (грн./м3)	3,16	3,26	3,34
	Відношення ДЗ до доходу (грн./грн)	0,18	0,19	0,17
	Відношення КЗ до доходу (грн./грн)	0,03	0,07	0,09
	Співвідношення ДЗ і КЗ.	7,10	2,83	1,75
	Питома вага матеріальних витрат у собівартості послуг,%	51	53	52
	Питома вага оплати праці у собівартості послуг,%	22	25	28
КП «Дніпро-Кіровоград»	Питомі витрати (грн./м3)	6,83	7,85	9,71
	Питомий дохід (грн./м3)	4,40	3,97	5,44
	Відношення ДЗ до доходу (грн./грн)	0,02	-0,06	-0,01
	Відношення КЗ до доходу (грн./грн)	0,53	0,84	0,75
	Співвідношення ДЗ і КЗ	0,03	-0,08	-0,01
	Питома вага матеріальних витрат у собівартості послуг,%	34	31	37
	Питома вага оплати праці у собівартості послуг,%	35	30	35
КП «Водоканал м.Ужгород»	Питомі витрати (грн./м3)	8,88	9,60	11,81
	Питомий дохід (грн./м3)	6,20	6,05	6,20
	Відношення ДЗ до доходу (грн./грн)	0,55	0,39	0,55
	Відношення КЗ до доходу (грн./грн)	0,06	0,02	0,06
	Співвідношення ДЗ і КЗ.	9,49	17,70	8,68
	Питома вага матеріальних витрат у собівартості послуг,%	50	53	52
	Питома вага оплати праці у собівартості послуг,%	29	29	31

Підприємство	Показник	Рік дослідження		
		2015	2016	2017
КВВКП м.Ізюм	Питомі витрати (грн./м3)	8,70	8,77	10,97
	Питомий дохід (грн./м3)	3,22	2,31	3,62
	Відношення ДЗ до доходу (грн./грн)	-0,07	-0,25	-0,16
	Відношення КЗ до доходу(грн./грн)	0,04	0,02	0,01
	Співвідношення ДЗ і КЗ.	-1,5	-11,6	-15,6
	Питома вага матеріальних витрат у собівартості послуг,%	40	44	40
	Питома вага оплати праці у собівартості послуг,%	34	40	32

Примітка: складено автором, ДЗ і КЗ – дебіторська і кредиторська заборгованість

При високому рівні зносу основних засобів на підприємствах ВКГ (53-77%), активоемність (як відношення вартості сукупних активів до обсягу реалізованих послуг в натуральному виразі) становить по підприємствах, що досліджуються 10,12-13,75 грн/м3 відпуску води (1, с.96).

Таблиця 2

Аналіз динаміки показників активів на підприємствах ВКГ України

Підприємство	Показник	Рік дослідження		
		2015	2016	2017
КП «Харків водоканал»	Знос основних засобів (%)	72	72	72
	Доходність активів (грн/грн)	0,60	0,57	0,54
	Активоемність послуг (грн/м3)	6,47	7,48	10,12
	Питома вага ДЗ в оборотних активах (%)	81	76	80
КП «Черкаси водоканал»	Знос основних засобів (%)	77	77	77
	Доходність активів (грн/грн)	0,34	0,35	0,40
	Активоемність послуг (грн/м3)	10,59	11,05	12,74
	Питома вага ДЗ в оборотних активах (%)	56	57	33
КП «Дніпро- Кіровоград»	Знос основних засобів (%)	66	55	57
	Доходність активів (грн/грн)	1,00	0,59	0,61
	Активоемність послуг (грн/м3)	6,60	10,51	13,75
	Питома вага ДЗ в оборотних активах (%)	16	37	32
КП «Водоканал м. Ужгород»	Знос основних засобів (%)	53	54	53
	Доходність активів (грн/грн)	0,76	0,68	0,82
	Активоемність послуг (грн/м3)	7,81	8,35	10,12
	Питома вага ДЗ в оборотних активах (%)	90	89	87
КВВКП м. Ізюм	Знос основних засобів (%)	69	72	72
	Доходність активів (грн/грн)	0,73	0,67	0,97
	Активоемність послуг (грн/м3)	11,88	11,47	13,12
	Питома вага ДЗ в оборотних активах (%)	35	31	28

Важливою характеристикою цього показника вважаємо значні відмінності в темпах його зростання, що становлять для водоканалів міст Харкова, Черкас, Ужгороду 23-36%, Кіровограду 52%, Ізюму 9%. Такі відмінності доцільно розглядати як результат впливу комплексу чинників, а саме: радикальні зміни в структурі і обсягах споживання різними категоріями споживачів, різна динаміка впровадження приладового обліку в категорії населення, обсяги і динаміка дебіторської і кредиторської заборгованостей. Ряд міст з використанням технічної допомоги зарубіжних фондів покращують свій стан щодо якості необоротних активів (матеріальних і нематеріальних), що надає певний пріоритет в їх розвитку.

Результати проведеного аналізу націлюють подальші дослідження на зв'язок кінцевих результатів діяльності підприємств з заходами ресурсозбереження. В цьому зв'язку активоемність є тим індикатором, структура елементів якого має стати предметом управління ресурсами.

До чинників, що негативно впливають на ефективність управління ресурсним потенціалом підприємств ВКГ належить невідповідність тарифів та собівартості послуг (планові витрати в діючих тарифах станом на 01.01.2018 року на послуги водопостачання та водовідведення, не покривають фактичні витрати фінансово-господарської діяльності підприємств, так як у них не враховано суттєве коливання вартості матеріально-енергетичних ресурсів, росту мінімальної заробітної плати, податків та енергоносіїв). Суттєво погіршує фінансово-економічний стан підприємств ВКГ і знижує можливий потенціал ресурсозбереження зменшення обсягів реалізації, що характерно для міст, де водоканали мали розвинуту промисловість як провідного споживача ВК послуг (зменшення реалізації становить в водоканалі м. Харкова -16%, водоканалі м. Черкаси - 5% від обсягу).

Під впливом наведених факторів та їх динаміки ресурсний потенціал підприємств ВКГ перебуває під загрозою ризику втрат ресурсів. Не дивлячись на різні виробничі і комерційні масштаби діяльності і на окремі успіхи в питаннях раціонального використання ресурсів, підприємства потребують удосконалення механізму системного контролю (моніторингу) за всіма різновидами ресурсів по всіх напрямках діяльності, впровадження оновленої аналітичної функції управління ресурсами і організаційно-управлінського поєднання результатів моніторингу і аналітики в виважену управлінську діяльність по ресурсозбереженню, на підвищення ефективності якої спрямоване дане дослідження.

У даному розділі також запропонована логіко-структурна модель наукового забезпечення програми енергозбереження, за якою пріоритетним є виділення двох складових: державна підтримка та програма саморозвитку, що разом забезпечує реформаційний процес. Логіко-структурна схема (рис. 1) показує, що наукова складова інноваційної моделі ресурсозбереження характеризується такими складовими: стратегія реформ, їх розробка і забезпечення, організація процесу перебудови механізму ресурсозбереження, визначення системи показників і ключових орієнтирів (2, с.245).

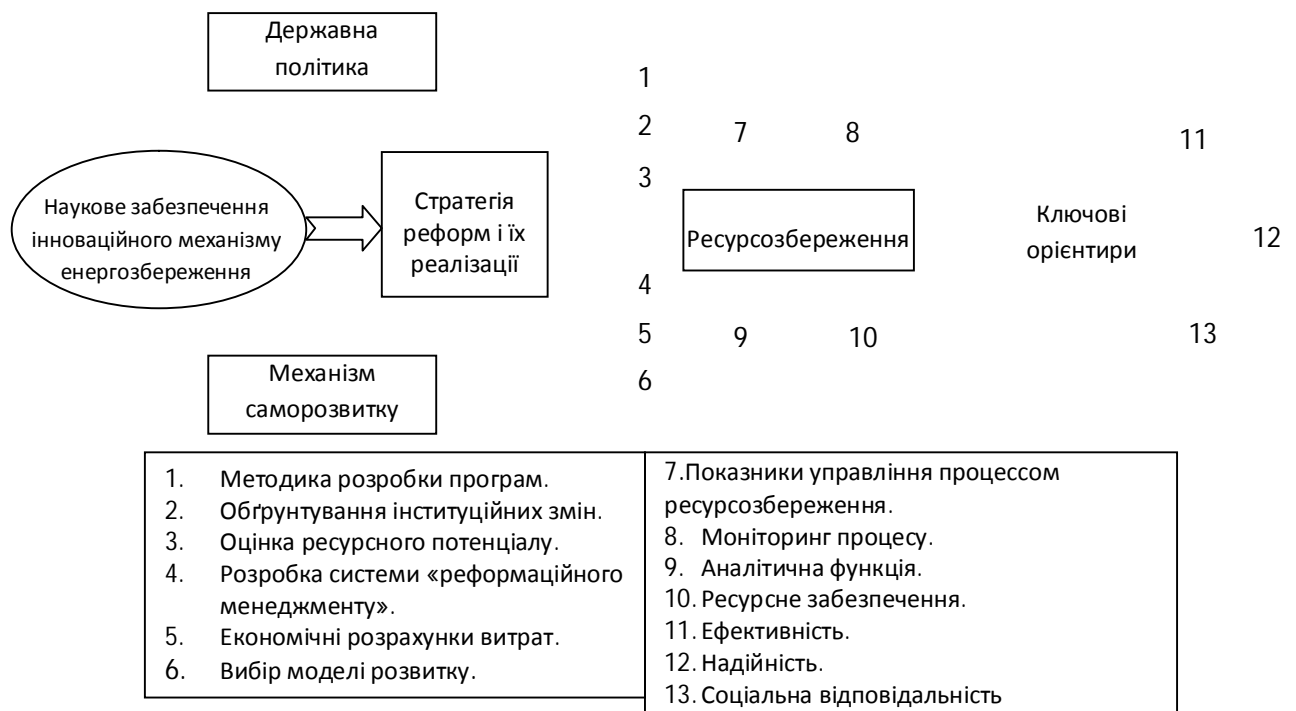

Рис. 1. Логіко-структурна схема інноваційної моделі ресурсозбереження на підприємствах ВКГ

Вихідною позицією ресурсозбереження є ресурсний потенціал, що містить не тільки технічну, але й гуманітарну складову, а саме економіко-організаційне та соціальне управління, кадри, інформацію і методи управління. Визначено, що ефект управління ресурсозбереженням завдяки впровадженню організаційних заходів є найбільш вагомим за результативністю і, водночас, найменш витратним. Переважно результати управлінської діяльності пов'язані з інформаційним забезпеченням і відповідними інноваційними технологіями. За результатами дослідження розроблено інформаційну базу аналітичної функції управління. До

переліку завдань включені: оцінка фінансового стану, динаміки витрат, динаміки заборгованості, рівня виконання програм ресурсозбереження.

Список використаних джерел і літератури

1. Панов В.В., Хайло Я.М. Стратегічний моніторинг у системі фінансово-економічної безпеки підприємств централізованого водопостачання та водовідведення, Монографія // Національний університет міського господарства ім. О.М.Бекетова. Харків, 2018. – с. 164-165.

2. Гальчинський А.С. Основи економічних знань: Навч. посіб. - 2-ге вид., переробл. і доп. [Текст] / А.С. Гальчинський, П.С. Єщенко, Ю.І. Палкін. – К. : Вища школа, 2002. – 543 с.

*Івахненко Ірина Сергіївна, кандидат економічних наук,
професор кафедри менеджменту в будівництві КНУБА*

АДАПТАЦІЙНА ДИВЕРСИФІКАЦІЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ МЕТОДОЛОГІЯ ТА ПРАКТИКА

Провідні промислові підприємства України мають на сьогодні незадовільні показники розвитку, причиною скорочення виробництва стала тимчасова окупація Криму та частини Донбасу, загальне економічне ускладнення в східних регіонах через логістичні проблеми. Розвиток вітчизняних промислових підприємств завжди мав вади системного управління, зокрема, тут відсутні адекватні інструменти, які дозволяють оцінити ефективність функціонування підприємств у порівнянні із зовнішнім середовищем, виявити їх потенційні можливості та розробити ефективні рішення щодо забезпечення розвитку в умовах економічної нестабільності всіх сфер діяльності підприємства.

Вітчизняні підприємства машинобудування є органічною складовою частиною майже кожного більш-менш значного промислового комплексу. Від того, як вони виконують поставлені завдання, залежить ефективність роботи інших галузей господарського комплексу країни в цілому.

Наразі вітчизняні підприємства не приділяють достатньої уваги розвитку та заходів розширеного відтворення. У зв'язку з цим актуальною проблемою сьогодні є розробка ефективних науково-методичних підходів